

ELEKTROIEKĀRTAS, KAS PAREDZĒTAS LIETOŠANAI NOTEIKTĀS SPRIEGUMA ROBEŽĀS

UZŅĒMĒJIEM

INFORMATĪVU MATERIĀLU SĒRIJA PATĒRĒTĀJIEM UN UZŅĒMĒJIEM



Informatīvais materiāls tapis ar Eiropas Savienības PHARE
2002. gada programmas „Tirgus uzraudzības sistēma
nepārtikas preču jomā – Tehniskā palīdzība” projekta atbalstu.



Projektu īsteno „Ramboll Danmark”



Sīkāka informācija pieejama
Patērētāju tiesību aizsardzības centrā



Tālr. 7212688
Adrese: Elizabetes iela 41/43, Rīga, LV-1010
www.ptac.lv

Rīga, 2005

ELEKTROIEKĀRTAS, KAS PAREDZĒTAS LIETOŠANAI NOTEIKTĀS SPRIEGUMA ROBEŽĀS

levads

Šajā brošūrā apkopota informācija, kas var būt noderīga tiem, kuru bizness tieši vai daļēji saistīts ar Eiropas Savienības (ES) «Elektrodrošuma» direktīvu 73/23/EEK (turpmāk tekstā – Direktīva). Šī Direktīva attiecas uz visām ES dalībvalstīm, kā arī uz Eiropas Brīvā tirdzniecības (EFTA) valstīm – Islandi, Lihtenšteinu un Norvēģiju.

Analizējot brošūrā minētos piemērus, jāņem vērā, ka runa ir vienīgi par Eiropas ekonomisko zonu un tirgu. Turklāt juridiski uz brošūras lasītāju attiecas tikai Direktīvas teksts; zemāk aprakstītās vadlīnijas paredzētas tam, lai atvieglotu Direktīvas piemērošanu.

Šajā gadījumā jāņem vērā, ka konkrētas preces, kas ir Direktīvas subjekti, var būt arī citu direktīvu subjekti. Tāpēc, lai šīs preces varētu piedāvāt EK tirgū, tām jāatbilst visu attiecināmo direktīvu prasībām.

«Elektrodrošuma» direktīva

Direktīva pieņemta 1973.gada 19.februārī, un tās mērķis ir harmonizēt dalībvalstu likumus attiecībā uz elektroiekārtām, kas paredzētas lietošanai noteiktās sprieguma robežās.

1993.gadā, pieņemot direktīvu 93/68/EEC jeb tā dēvēto «CE marķējuma direktīvu», Direktīvā tika ieviesti grozījumi. Tiesa, tie skāra tikai jautājumus, kas saistīti ar atbilstības novērtēšanu un marķējumu, jo šo labojumu mērķis bija saskaņot elektroiekārtu atbilstības novērtēšanas un CE marķējuma noteikumus ar noteikumiem, kas tika ieviesti ar Jaunās pieejas direktīvām. Grozījumi stājās spēkā 1997.gada 1.janvārī.

Direktīva uzskatāma par «absolūtās» harmonizācijas direktīvu tādā nozīmē, ka ar to tika aizstāti līdz tam pastāvošie nacionālie noteikumi šajā jomā. Tas nozīmē, ka elektroiekārtu atļaušana piedāvāt tirgū tikai tad, ja tā atbilst Direktīvas prasībām, un ES dalībvalstis nedrīkst aizkavēt šīm prasībām atbilstošas elektroiekārtas brīvu apgrozību vai tirdzniecību.

ELEKTROIEKĀRTAS, KAS PAREDZĒTAS LIETOŠANAI NOTEIKTĀS SPRIEGUMA ROBEŽĀS

Preces, uz kurām attiecas Direktīva

Direktīva attiecas uz visām elektroiekārtām, kas paredzētas lietošanai (elektroenerģijas ģenerēšanai (ieguvei), pārveidošanai, pārvadei, sadalei u.tml.) ar nominālo spriegumu 50 līdz 1000 V maiņstrāvai un 75 līdz 1500 V līdzstrāvai. Nominālais spriegums attiecas uz elektropievadi vai izvadi, nevis uz spriegumu, kas var parādīties iekārtas iekšienē.

Ar baterijām darbināma iekārta ārpus nominālā sprieguma Direktīvas darbības sfērā neietilpst. Savukārt komplektā esošais bateriju lādētājs, kā arī iekārta ar integrētu barošanas avotu, kas atbilst Direktīvā norādītajam sprieguma diapazonam, šajā sfērā ietilpst. Tas attiecas arī uz iekārta, kas darbināma ar bateriju, ar barošanas sprieguma diapazonu zem 50 V maiņstrāvai un 75 V līdzstrāvai, un uz komplektā esošajām barošanas avota vienībām (piemēram, piezīmjdatoriem).

Preces, uz kurām neattiecas Direktīva

Direktīva neattiecas uz:

- elektroiekārtas lietošanu sprādzienbīstamā vidē;
- rentgenoloģijas un medicīnas elektroiekārtām;
- liftu elektrodetaļām;
- elektroenerģijas skaitītājiem;
- kontaktdakšām un kontaktligzdām, kas paredzētas lietošanai māsasaimniecībā (ja tās netiek izmantotas specializētu rūpniecisku iekārtu darbināšanai, šīs kontaktdakšas un kontaktligzdas var lietot arī komerciālās vai ražošanas telpās);
- elektriskā lauka mērītājiem,
- specializētām elektroiekārtām, kas paredzētas lietošanai kuģos, aviācijā vai uz dzelzceļa un kas atbilst to starptautisko organizāciju izstrādātiem drošuma noteikumiem, kuras darbojas ES robežās un kuru darbību neregulē neviens ES direktīva.

Kopumā šī Direktīva attiecas uz patēriņa precēm, kas paredzētas lietošanai iepriekš norādītajās sprieguma robežās, un tās galvenokārt ir: elektroierīces, rokās turami elektriski darbināmi instrumenti (izņemot rokas darbarīkus – skrūvgriežus, āmurus u.c.), apgaismes ierīces, ieslēgšanas un regulēšanas mehānismi, elektroinstalācijas, ierīču savienotāji un pagarinātāji, elektroinstalācijas iekārtas (izņemot izolācijas lentes, no kurām drošums atkarīgs ne tikai tām raksturīgo iezīmju dēļ, bet arī no to pielietojuma dažādos apstākļos), kabeļu uzturēšanas sistēmas u.c.

Vai Direktīva attiecas arī uz iekārtu «sastāvdaļām»?

Direktīva attiecas gan uz elektroiekārtām, ko paredzēts iemontēt citās iekārtās, gan arī uz iekārtām, ko paredzēts lietot tieši – bez iemontēšanas. Tomēr noteikta veida elektroierīču, kas projektētas un ražotas lietošanai kā galvenās sastāvdaļas, kā arī paredzētas iemontēšanai citās elektroiekārtās, drošums lielā mērā atkarīgs no tā, kā tās tiek iemontētas galaproduktā, un no iezīmēm, kas piemīt galaproduktam. Ar jēdzienu «galvenās sastāvdaļas» šajā gadījumā tiek apzīmēta elektronika un vēl dažas citas sastāvdaļas, piemēram:

- aktīvās sastāvdaļas – integrētās shēmas, tranzistori, diodes, rektifikatori, triacs, optiskie pusvadītāji;
- pasīvās sastāvdaļas – kondensatori, indukcijas spoles, rezistori, filtri;
- elektromehāniskās sastāvdaļas – savienotāji, mehāniskās aizsardzības ierīces, kas ir daļa no iekārtas, releji ar iespiesto shēmu izejām, mikroslēdži.

Uz galvenajām sastāvdaļām, kuru drošums var tikt novērtēts, vadoties tikai pēc tā, kā tās iemontētas, Direktīva nav attiecināma. Šīm sastāvdaļām nav jābūt marķētām ar CE zīmi.

Uz dažām elektriskajām sastāvdaļām, ko paredzēts iemontēt citās elektroiekārtās un kam ir iespējams veikt drošuma novērtējumu (piemēram, dažu veidu transformatori un elektromotori), Direktīva tomēr attiecas, tāpēc tām jābūt marķētām ar CE zīmi.

Svarīgi ir nepārprast sastāvdaļu izslēgšanas pamata nolūku un paplašināt to, tādējādi izslēdzot tādas ierīces, kas, ja arī tiek lietotas savienojumā ar citām elektroierīcēm un ir uzstādītas, lai nodrošinātu šo elektroiekārtu lietderīgu izmantošanu, Direktīvas izpratnē ir uzskatāmas par elektroiekārtām – lampas, starteri, drošinātāji, slēdži lietošanai mājās, elektroinstalāciju elementi u.tml.

Drošuma aspekti, uz kuriem attiecas Direktīva

Direktīva attiecas uz visiem riskiem – elektriskiem, mehāniskiem, ķīmiskiem (piemēram, kodīgu vielu noplūde) un citiem iespējamiem riskiem, kas var rasties, izmantojot elektroiekārtas. Tāpat Direktīva attiecas uz tādiem veselības aspektiem kā troksnis un vibrācija, kā arī ergonomiskajiem aspektiem, ciktāl ergonomiskās prasības ir nepieciešamas, lai izvairītos no kaitējuma šīs Direktīvas izpratnē.

Elektromagnētiskās savietojamības (piemēram, izstarojuma) aspekti ir izslēgti no Direktīvas darbības sfēras un tiek atsevišķi reglamentēti ar direktīvu 89/336/EEC. Savukārt radiācijas aspekti, kas minēti direktīvas 1.pielikumā, aprobežojas ar aspektiem kas būtiski var ietekmēt tieši personu un

ELEKTROIEKĀRTAS, KAS PAREDZĒTAS LIETOŠANAI NOTEIKTĀS SPRIEGUMA ROBEŽĀS

mājdzīvnieku veselību un drošumu, kā arī nav attiecināmi uz elektromagnētiskajiem traucējumiem «Elektromagnētiskās savietojamības» direktīvas izpratnē.

Jāatgādina, ka noteiktām elektroiekārtām piemērojami arī citu direktīvu noteikumi.

Obligātās piemērojamās drošuma prasības, lai ES tirgū varētu piedāvāt elektroiekārtas, uz ko attiecas Direktīva

Direktīvas 2. pantā noteikts:

«Dalībvalstis veic visus attiecīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka elektroiekārtas var piedāvāt tirgū tikai tad, ja tās izgatavotas saskaņā ar Kopienā spēkā esošu labu inženiertehnisko praksi drošības jautājumos, atbilstīgi uzstādītas, apkalpotas un lietotas paredzētajiem mērķiem un neapdraud cilvēkus, mājdzīvniekus vai īpašumu.»

Ja elektroiekārtas atbilst Direktīvas prasībām, ES dalībvalstīm ir jānodrošina brīva šo iekārtu aprīte tirgū.

Direktīvas 1.pielikumā ir minēti vienpadsmit principi, kas attiecas uz pastāvošajām drošuma prasībām jeb obligātās drošuma prasības, kādām jāpiemīt precēm, lai tās būtu atļauts piedāvāt ES tirgū un tās atvieglotu brīvu preču apriti Kopienas ietvaros (2. un 3.pants). Tātad jebkādi nacionālie standarti vai nacionālās specifiskācijas elektroiekārtu drošuma jomā juridiski nav saistoši, bet to nosacījumu izpildes obligātums nevar būt par noteikumu elektroiekārtu piedāvāšanai tirgū.

Direktīvas 7.pantā paredzēta nacionālo standartu savstarpēja atzīšana gadījumos, kad trūkst 5. vai 6.pantā norādīto standartu. Tomēr šādi nacionālie standarti noteiktos gadījumos var neietvert visus Direktīvas drošuma principus. Tādēļ ražotājiem, izmantojot šos standartus, ir rūpīgi jāpārbauda to atbilstība visām Direktīvas drošuma prasībām.

7.panta noslēguma frāze «ja šīs iekārtas nodrošina dalībvalstu teritorijā pieprasītajai drošības pakāpei līdzvērtīgu drošību» nedod ES dalībvalstīm tiesības prasīt iekārtu atbilstību citam drošuma līmenim, nekā paredz Direktīva. Tomēr atbilstības norāde Direktīvas drošuma principiem, kas ir identiski visā ES teritorijā, atsevišķos gadījumos var saturēt norādi uz atšķirīgu prasību ievērošanu dažādās ES dalībvalstīs, izvērtējot katru faktisko situāciju atsevišķi (piemēram, prasības, ko nosaka elektroapgādes sistēmas, kas dažādos ES reģionos ir atšķirīgas).

Ņemot vērā iepriekš minēto, nacionālie likumi vai noteikumi, kas paredz elektroiekārtu atbilstību noteiktām tehniskām specifikācijām (ja tādas pastāv), nav uzskatāmi par saistošiem. Ja nepieciešams, var uzskatīt, ka tiem piemīt vienīgi specifikāciju statuss, kas dod priekšstatu par atbilstību. Tas nozīmē, ka ražotājiem vairs nav pienākums nodrošināt iekārtas atbilstību nacionālajām specifikācijām gadījumā, ja tā atbilst Direktīvas drošuma principiem. Ja nepastāv Direktīvas 5. un 6.pantā minētie standarti, ražotāji, lai sekmētu atbilstību drošuma principiem, protams, ir tiesīgi vadīties pēc jebkādam specifikācijām.

Nacionālajos noteikumos paredzēto specifikāciju nesaistošā daba izriet no ES tiesību principa, ko iedibināja Justīcijas tiesas lēmumi, kas noteica, ka nacionālajām iestādēm un tiesām ir jāatturas no nacionālo noteikumu piemērošanas, ja tie ir pretrunā ar Kopienas noteikumiem.

Saskaņā ar Direktīvas 5.pantu, nacionālo likumu vai noteikumu pastāvēšana nedrīkst kalpot par šķērslī harmonizētu standartu izstrādei; šādi noteikumi nevar tikt piemēroti papildu tehniskajām specifikācijām, kas paredzētas harmonizētajos standartos, vai to vietā. Tādēļ Direktīvas regulētajā jomā vairs nav nepieciešams atsaukties uz tādiem noteikumiem, kas paredz atkāpes no «harmonizētajiem dokumentiem» (HD) vai Eiropas standartiem (EN).

Saglabājot šādus noteikumus savos normatīvajos aktos saistošā formā, ES dalībvalstis pieļautu Direktīvas noteikumu pārkāpumu, kas attiecīgās dalībvalstis varētu novest pie Līguma 169.pantā paredzētās procedūras.

Kā nodrošināt atbilstību drošuma prasībām

Pastāv uzskats, ka preces atbilst Direktīvas drošuma principiem, ja iekārtas ražotas, ievērojot šādus tehniskos standartus:

- EN vai HD, kas Direktīvā tiek apzīmēti kā harmonizētie standarti, ko izstrādājušas ES dalībvalstu noteiktas institūcijas (faktiski tie ir CENELEC izstrādātie standarti);
- ja standarti vēl nav izstrādāti un publicēti – Starptautiskās komisijas (CEE) noteikumi par elektroiekārtu aprobāciju vai Starptautiskās elektrotehniskās komisijas (IEC) drošuma noteikumi, kuriem piemērota Direktīvas 6.panta 2. un 3.daļā izklāstītā publicēšanas procedūra;
- ja standarti, kas noteikti 5.pantā, vai starptautiskie standarti, kas noteikti 6.pantā, nepastāv – ražotājas dalībvalsts nacionālie standarti.

ELEKTROIEKĀRTAS, KAS PAREDZĒTAS LIETOŠANAI NOTEIKTĀS SPRIEGUMA ROBEŽĀS

Harmonizēto standartu piemērošana ir brīvprātīga; tie nodrošina atbilstības prezumpcijas attiecināšanu uz iekārtām, kas ražotas, vadoties pēc šiem standartiem.

Šo standartu sniegtā atbilstības prezumpcija sāk darboties brīdī, kad veikta standartu nacionālā publicēšana. ES Oficiālajā Vēstnesī publicētajam sarakstam ir tikai informatīvs raksturs.

Ražotājs var izgatavot precī saskaņā ar Direktīvas būtiskajām prasībām (drošuma principi), nevadoties pēc harmonizētajiem, starptautiskajiem vai nacionālajiem standartiem. Šādos gadījumos atbilstības prezumpcija, ko nodrošina šo standartu izmantošana, uz precī neattiecas, un ražotājam ir jāpievieno tehniskajai dokumentācijai risinājumu apraksts, kas pielietoti, lai nodrošinātu Direktīvas drošuma prasību izpildi.

Atbilstības novērtēšanas procedūru piemērošana

Direktīvas 8.pantā un 4.pielikumā ir izklāstīta kārtība, kādā ražotājs vai tā autorizētais pārstāvis ES nodrošina un deklarē elektroiekārtu atbilstību Direktīvas prasībām. Tā sastāv no trīs pamatelementiem:

1. **Tehniskā dokumentācija.** Pirms preces piedāvāšanas tirgū ražotājs sagatavo tehnisko dokumentāciju, kas dod iespēju izvērtēt, vai elektroiekārta atbilst visām Direktīvas prasībām.
2. **Atbilstības deklarācija.** Ražotājam vai tā autorizētajam pārstāvim ES pirms preces piedāvāšanas tirgū ir pienākums izstrādāt rakstveida atbilstības deklarāciju.
3. **CE marķējums.** Pirms elektroiekārta tiek piedāvāta tirgū, tā ir jāmarķē ar CE zīmi. ES to drīkst darīt tikai ražotājs vai tā autorizētais pārstāvis.

Ja netiek lietoti Direktīvā noteiktie standarti, ražotājam tehniskajā dokumentācijā ir jāapraksta risinājumi, kas pielietoti, lai garantētu Direktīvas drošuma prasību ievērošanu.

Nonākot strīdus situācijā ar iestādēm, kas atbildīgas par tirgus uzraudzību, par pierādījumu ražotāja izdarībai vai neizdarībai tiek uzskatīts 8.panta 2.daļā aprakstītais ziņojums (kas nav obligāts!). Gadījumos, kad iekārtu atbilstība tiek apstrīdēta, ražotājs papildus trim galvenajiem iepriekš minētajiem elektroiekārtu atbilstības novērtēšanas pasākumiem kā pierādījumu tam, ka elektroiekārta atbilst drošuma principiem, var iesniegt tirgus uzraudzības iestādei paziņotās iestādes ziņojumu.

Ražotājs vai tā autorizētais pārstāvis ES dažkārt jau iepriekš var lūgt, lai paziņotā iestāde saskaņā ar Direktīvas nosacījumiem sagatavo ziņojumu par iekārtas atbilstību drošuma principiem un glabā

to kopā ar tehnisko dokumentāciju. Šāda ziņojuma pieejamība gadījumos, kad iestādes apstrīd iekārtu atbilstību drošuma principiem, vienkāršotu un paātrinātu visas procedūras.

Direktīva paredz nodrošināt arī labvēlīgākus nosacījumus elektrotehnikas rūpniecības nozares izugsmei, dinamiskai darbībai un attīstībai. Šim nolūkam tiek veicināts augsto tehnoloģiju mārketings, jo šīm tehnoloģijām piemītošo īpašību dēļ to ražošanā nevar izmantot standartus, kas tiek izstrādāti tikai pēc tehniskās inovācijas izstrādes.

Kas jānorāda tehniskajā dokumentācijā

Tehniskajā dokumentācijā jāietver tik detalizēta informācija par elektroiekārtas dizainu, izgatavošanu un darbību, cik tas nepieciešams, lai varētu novērtēt elektroiekārtas atbilstību Direktīvas prasībām.

Parasti tehniskajā dokumentācijā tiek ietverta šāda informācija:

- vispārīgs elektroiekārtas apraksts;
- iekārtas projekts, tā sastāvdaļu, vienību, ķēžu un mezglu rasējumi, kā arī sastāvdaļu, detaļu u.c. shēmas;
- apraksti un paskaidrojumi, kas nepieciešami, lai izprastu iepriekš minētās skices un shēmas, kā arī elektroiekārtas darbību;
- pilnīgi vai daļēji izmantoto standartu saraksts, kā arī apraksts par pielietotajiem risinājumiem, ar kuriem tiek nodrošināta Direktīvas drošuma prasību ievērošana gadījumos, ja netiek lietoti standarti;
- projektēšanas aprēķinu, veikto pārbaūžu u.c. rezultāti;
- testēšanas pārskati (faktiski – pieejamie izmēģinājumu ziņojumi, ko sagatavojis ražotājs vai kāda trešā puse).

ELEKTROIEKĀRTAS, KAS PAREDZĒTAS LIETOŠANAI NOTEIKTĀS SPRIEGUMA ROBEŽĀS

Kam un kur jāglabā tehniskā dokumentācija

Tehniskā dokumentācija ir jāglabā ražotājam vai tā autorizētajam pārstāvim ES vismaz desmit gadus pēc preces pēdējā ražošanas datuma, lai inspekciju laikā to varētu uzrādīt nacionālajām iestādēm. Dokumentāciju var glabāt elektroniski, bet ar nosacījumu, ka tā ir viegli pieejama inspekcijai. Ja ražotājs neatrodas ES un viņam šajā reģionā nav autorizētā pārstāvja, tehniskās dokumentācijas glabāšana ir iekārtas importētāja vai personas, kura atbildīga par preces piedāvāšanu (ievietošanu) ES tirgū, pienākums.

Tehniskajai dokumentācijai ir jāglabājas ES.

Kur jābūt CE marķējumam

Lai nodrošinātu iekārtas konsekvenci un izvairītos no nepamatotiem sarežģījumiem, ražotājam vai viņa autorizētam pārstāvim ES uz elektroiekārtas vai, ja tas nav iespējams (piemēram, sakarā ar tehniskiem/ekonomiskiem nosacījumiem, kas ir loģiski attaisnojami saskaņā ar proporcionalitātes principu), uz tās iepakojuma, lietošanas instrukcijā vai garantijas dokumentā jānorāda tā dēvētais «CE» atbilstības marķējums.

CE marķējuma nozīme un prasības

CE marķējums apliecina elektroiekārtas atbilstību būtiskajām prasībām un atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas paredzētas Direktīvā un citās direktīvās, kuras attiecas uz precī, tāpēc marķējumam jābūt pamanāmam, skaidram un nenodzēšamam.

Aizliegts lietot marķējumus, kas ir līdzīgi CE marķējumam, tāpēc varētu maldināt trešās puses.

Kam un kur jāglabā atbilstības deklarācija

Atbilstības deklarācijas kopija, ievērojot tos pašus nosacījumus, kas attiecas uz tehnisko dokumentāciju, ir jāglabā ražotājam vai tā autorizētajam pārstāvim ES. Ja ražotājs neatrodas ES un tam šajā reģionā nav autorizētā pārstāvja, deklarāciju glabā importētājs vai persona, kas atbildīga par preces piedāvāšanu (ievietošanu) tirgū. Deklarācijas kopija pēc pieprasījuma ir jāuzrāda nacionālās tirgus uzraudzības iestādēm.

Informācija, kas jāietver atbilstības deklarācijā

Saskaņā ar Direktīvas prasībām, atbilstības deklarācijai jābūt sastādītai vismaz vienā no ES oficiālajām valodām, un tai ir jāsaturs šāda informācija:

- informācija par iekārtas ražotāju vai tā autorizēto pārstāvi ES – firmas nosaukums un adrese;
- elektroiekārtas apraksts;
- norāde uz harmonizētajiem standartiem;
- adekvātos gadījumos – atsauce uz specifikācijām, uz kurām balstoties deklarēta atbilstība;
- tās personas identifikācija, kurai piešķirtas paraksta tiesības un kura ir tiesīga ražotāja vai tā autorizētā pārstāvja ES vārdā uzņemties saistības;
- tā gada pēdējie divi cipari, kurā attiecīgā iekārta pirmo reizi marķēta ar CE marķējumu.

«Elektrodrošuma» direktīvas saistība ar citām ES direktīvām Prasības, kas attiecas uz tādu elektroiekārtu, kas ir arī «mašīna»

Saskaņā ar «Mašīnu» direktīvu 89/392/EE, noteiktas elektroiekārtas ir arī «mašīnas». Tā kā Direktīva un «Mašīnu» direktīva attiecas uz plašu risku spektru, noteiktu elektroiekārtu gadījumā šo abu direktīvu kompetences sfēras pārklājas, tādēļ nepieciešams skaidrojums, kā šādos gadījumos piemērot direktīvas.

Noteiktas elektroiekārtas, kas ir arī mašīnas, ir izslēgtas no «Mašīnu» direktīvas darbības sfēras, pamatojoties uz šīs direktīvas 1.panta 5.daļu, kurā ir noteikts: «Gadījumos, kad mašīnu riski galvenokārt ir elektriskas izcelsmes, uz šādām mašīnām attiecas tikai Padomes 1973.gada 19.februāra direktīva 73/23/EEC par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz elektroiekārtām, kas paredzētas lietošanai noteiktās sprieguma robežās.»

Lai noteiktu, vai šajā pantā paredzētais izņēmums attiecināms uz konkrētu precī, kas var tikt uzskatīta par mašīnu direktīvas 89/392 izpratnē un par elektroiekārtu direktīvas 73/23 izpratnē, ražotājam ir jāveic preces riska novērtēšana. To veicot, var tikt piemēroti principi, ko paredz Eiropas standarts EN 1050 («Mašīnu drošums – riska novērtēšanas principi»).

Ja ražotāja veiktās riska novērtēšanas rezultāti liecina, ka riski var būt galvenokārt elektriskas izcelsmes, uz mašīniekārtu attiecas vienīgi Direktīva, kas ietver visus drošuma aspektus, ieskaitot mehānisko drošumu.

Lai noteiktu, vai ar konkrētu precī saistītie riski ir galvenokārt elektriskas izcelsmes, ražotājs var izmantot atbilstošu standartizācijas iestāžu veiktos riska novērtējumus saskaņā ar harmonizētajiem

ELEKTROIEKĀRTAS, KAS PAREDZĒTAS LIETOŠANAI NOTEIKTĀS SPRIEGUMA ROBEŽĀS

standartiem, kas attiecas uz konkrēto precī. Šo novērtējumu ražotājs var izmantot, ja standarti publicēti tikai saskaņā ar Direktīvu vai «Mašīnu» direktīvu, balstoties uz dominējošo risku izvērtēšanu.

Atskaitot mašīnas, uz kurām attiecas Direktīvas 1.panta 5.daļa, uz visām mašīnām ar elektrības pievadi, kas paredzētas lietošanai ar nominālo spriegumu 50 līdz 1000 V maiņstrāvai un 75 līdz 1500 V līdzstrāvai, attiecas gan «Mašīnu» direktīva, gan Direktīva, kas viena otru papildina.

«Mašīnu» direktīvas 1.pielikuma 1.5.1.paragrāfā ir noteikts: «Ja mašīnai ir elektrības pievade, tai ir jābūt tādām dizainam, konstrukcijai un aprīkojumam, lai visi elektriska rakstura riski ir vai var tikt novērsti. Konkrētie spēkā esošie noteikumi attiecībā uz elektroiekārtām, kas paredzētas lietošanai noteiktās sprieguma robežās, ir jāpiemēro arī mašīnām, kas darbojas noteiktajās sprieguma robežās.» Līdz ar to, runājot par mašīnām ar elektrības pievadi Direktīvas noteiktajās sprieguma robežās, ir jāņem vērā šādas prasības:

- jāievēro Direktīvas būtiskās prasības attiecībā uz elektriskiem riskiem un šo prasību atbilstība konkrētajiem harmonizētajiem standartiem, kas izdoti, pamatojoties uz Direktīvu, un nodrošina šo būtisko prasību izpildes prezumpciju;
- visām mašīnām, ieskaitot tās, kas minētas «Mašīnu» direktīvas 4.pielikumā, jāpiemēro šīs direktīvas 8. pantā paredzētās atbilstības novērtēšanas procedūras. Gadījumos, kad nepieciešama mašīnas tipa pārbaude, paziņotā iestāde ņem vērā to Direktīvas atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātus, kas attiecas uz mašīnas elektrisko detaļu iekšējo drošumu. Paziņotā iestāde šādos gadījumos veic arī tiešu pārbaudi, t.i., izvērtē visus iespējamus riskus, kas varētu rasties no tā, kā elektriskās detaļas iemontētas mašīnā un kā tās nodrošina iekārtas pienācīgu darbību.

Iepriekš minētie apsvērumi attiecībā uz elektriskajām detaļām piemērojami arī mašīnu elektriskajām detaļām.

Lai CEN & CENELEC piemērošana tiktu veikta saskaņoti, pēc Komisijas norādījuma jānodrošina visu harmonizēto elektroiekārtu standartu atbilstība visām Direktīvas un «Mašīnu» direktīvas būtiskajām drošuma prasībām.

Iebūvējamajām elektroiekārtām piemērojamās prasības

Dažas elektroiekārtas, uz kurām attiecas Direktīva, tiek ražotas ar nolūku, lai tās varētu tikt iebūvētas celtniecības konstrukcijās, tālab šīm iekārtām:

- jābūt piemērotām lietošanai;
- jāatbilst būtiskajām prasībām, ko paredz direktīva 89/106/EEC un skaidrojošie dokumenti, kas tiek izmantoti uz šīs direktīvas pamatoto standartu izstrādē;

- jāatbilst atbilstības novērtēšanas procedūrām.

Līdz ar to priekšnoteikums «Būvizstrādājumu» direktīvas noteikumu piemērošanai attiecībā uz šīm elektroiekārtām ir gan harmonizēto standartu, gan arī atbilstības novērtēšanas procedūru lēmumu pastāvēšana šīs direktīvas izpratnē.

Ja šie būtiskie nosacījumi netiek izpildīti, direktīvas 89/106/EEC noteikumi nevar tikt piemēroti attiecīgajai elektroiekārtai. Tomēr Direktīvā ir paredzēts plašs drošuma principu spektrs, kas pārklājas ar direktīvas 89/106/EEC paredzētajām būtiskajām prasībām. Lai nodrošinātu pēc iespējas labāku abu direktīvu principu ievērošanu, tiek pārbaudīti pastāvošie harmonizētie standarti (izdoti uz Direktīvas bāzes), lai nodrošinātu, ka tie ir savienojami arī ar «Būvizstrādājumu» direktīvas būtiskajām prasībām.

«Elektrodrošuma» direktīvas saistība ar «Telekomunikāciju galaiekārtu» un «Satelītu» direktīvām

Saskaņā ar «Telekomunikāciju galaiekārtu» direktīvu, dažas elektroiekārtas ir uzskatāmas par «galaiekārtām», bet, saskaņā ar «Satelītu» direktīvu, – par «satelīta zemes stacijas iekārtām». Abas šīs direktīvas paredz, ka attiecībā uz iekārtām, kam piemērojama arī Direktīva, ir jāievēro visi šīs Direktīvas noteikumi, ieskaitot atbilstības novērtēšanas procedūras un marķēšanu ar CE zīmi.

«Elektrodrošuma» direktīvas saistība ar «Gāzes iekārtu» direktīvu

Iekārtas, uz kurām attiecas «Gāzes iekārtu» direktīva, bieži sastāv no elektriskām detaļām, uz kurām savukārt attiecas arī Direktīva, tāpēc jau «Gāzes iekārtu» direktīvas 1.pantā noteikts, ka šī direktīva attiecas arī uz drošības ierīcēm, kontrolierīcēm vai regulēšanas ierīcēm un detaļām, kas nopērkamas atsevišķi un paredzētas iemontēšanai gāzveida kurināmā dedzināšanas iekārtās vai apvienotas, lai samontētu šādu iekārtu. Dažas no šīm detaļām ir vai ietver sevī elektroiekārtas. Attiecībā uz elektriskām daļām, kas paredzētas lietošanai Direktīvā noteiktajās sprieguma robežās un kas iemontētas vai ko paredzēts iemontēt gāzes iekārtās, piemērojama gan «Gāzes iekārtu» direktīva, gan Direktīva.

«Gāzes iekārtu» direktīvas ietvaros paredzētā atbilstības novērtēšana jāveic saskaņā ar šajā direktīvā noteikto kārtību, ņemot vērā to Direktīvas atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātus, kas piemērotas gāzes iekārtu elektriskām daļām attiecībā uz drošuma principiem. Drošuma aspektus, kas attiecas uz veidu, kādā elektriskās daļas iemontētas gāzes iekārtās, kā arī to, vai tās pienācīgi darbojas, veicot tiešu pārbaudi, nosaka paziņotās iestādes.